

ДУДЦЬКА Світлана

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0001-5015-2465>
e-mail: s.duditska@chnu.edu.ua

МЕДВІДЬ Анжела

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<https://orcid.org/0000-0001-8264-419X>
e-mail: a.medvid@chnu.edu.ua

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ РУХОВИХ ІГР У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З АКЦЕНТОМ НА ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ

Мета нашого дослідження: розробити та обґрунтувати методику використання рухливих ігор у фізичному вихованні дітей дошкільного віку з акцентом на формування соціальної активності. Зміст терміну «соціальна активність», це показники, що відображає пізнавальний, емоційно-мотиваційний, поведінковий аспект соціальної активності дітей дошкільного віку. Використання рухливих ігор у навчально-виховному процесі дошкільнят є пріоритетним та ефективним засобом потенціалу взаємодії для формування соціальної активності дітей старшого дошкільного віку.

Методика використання рухливих ігор у фізичному вихованні старших дошкільнят з акцентом на формування соціальної активності буде педагогічно доцільною та ефективною, якщо її будувати на основі використання п'яти видів рухливих ігор (сюжетно-рольові ігри, ігри-забави, ігри-пантоміми, народні ігри, ігри змагання) з поступовим переходом від переважного застосування колективних ігор та командних змагань до рухливих ігор, де важливий індивідуальний результат, оптимально поєднуючи в організації навчально-виховного процесу групову та індивідуальну форми проведення занять. Основу програм, спрямованих на профілактику пасивної орієнтації у поведінці та формуванні соціальної активності, складають ігрові форми занять. Однією з важливих напрямів, які впливають на формування особистості дошкільника, є фізична культура. Роль її унікальна у плані комплексного розвитку всіх аспектів цілісної особистості. Фізична культура поступово готує дитину до включення в усі ускладнення системи соціальних відносин. У данному дослідженні представлена методика використання рухливих ігор у фізичному вихованні дошкільнят з акцентом на розвиток соціальної активності. Проведений аналіз результатів параметрів соціальної активності, емоційно-оцінного, когнітивного та поведінкового компонентів, визначений рівень фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку. Охарактеризовані складові які впливають на формування соціальної активності дошкільнят у процесі навчання та виховання.

Ключові слова: рухливі ігри, освітній процес, самооцінка, соціальні відносини, емоційно-оціночний, поведінковий компонент.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).4](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).4)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Нині у зв'язку з соціально-економічними змінами, перед системою освіти виникають якісно нові завдання – це реалізація особистісно-орієнтованого розвиваючого навчання, гуманізація та диференціація освітнього процесу, спрямованого на формування в підростаючого покоління якостей конкурентоспроможної особистості і цілеспрямованості (М.В. Невмержицька 2012; І.С. Козир 2019).

Дошкільний вік - це період первинного фактичного складу особистості, період формування основних механізмів поведінки, тобто особистість визначається як активна

система детермінант: фізична, психічна та соціальна обумовлена зовнішніми та внутрішніми умовами (О. Кононко, 1998) активна взаємодія дитини із соціальним середовищем (предметним світом і світом людей), що дозволяє йому виробити суб'єкту позицію в процесі соціалізації особистості (І. Бех 2015, Т. Ф. Алексеєнко 2009). Заняття фізичною культурою - одна з форм свідомої людської діяльності, в якій виявляються та удосконалюються фізичні, моральні та соціальні риси особистості в їхній єдності (Л. Каранаух 2019, Р. Найда 2016).

Водночас нині фізичне виховання традиційно розглядається лише як засіб оптимізації фізичного статусу людини на шкоду інтелектуальному та соціально-

психологічному розвитку, чим помітно обмежуються можливості цілісного формування особистості (Е.С. Вільчковський 2007).

Гра для дітей дошкільного віку – найважливіша частина життя. Це не просто улюблене заняття, а й провідний різновид рухової діяльності. Саме у ній формуються всі новоутворення дошкільнят. Гра відноситься до непрямого методу впливу, коли дитина не відчувається об'єктом впливу дорослого, коли він повноцінний об'єкт діяльності Е.С. Вільчковський (2007) зазначав, що гра створює «зону найближчого розвитку», в ній дитина стає «ніби на голову вищою за саму себе». Відповідно до соціально-економічних особливостей сучасного суспільства метою фізичного виховання в дошкільних та шкільних закладах є сприяння гармонійному формуванню всебічно розвиненої особистості з акцентом на формування соціальної активності, що допоможе в майбутньому дитині у підвищенні самооцінки, набуття навичок ефективного спілкування та активної взаємодії у соціумі.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Українські дослідники розглядаючи вплив гри на психічний розвиток дитини, виділяють розвиток мотиваційної сфери, подолання пізнавального егоцентризму, розвиток розумових дій та довільного регулювання поведінки. Зокрема питання процесу виховання особистісних якостей та аспектів формування комунікативної, пізнавальної, предметно-перетворювальної та ігрової діяльності, в освітньому процесі дошкільного закладу досліджували Г. Беленька, Н. Гавриш, С. Васильєва, В. Маршицька, С. Нечай, Г. Орлова, О. Остряньська, О. Полякова, В. Рагозіна, О. Рейпольська, Н. Шкляр (2024).

Проблеми формування соціальної компетентності у дітей дошкільного віку, крізь призму сучасних вимог дошкільної освіти до соціалізації дитини, задекларованих у чинній державній Базовій програмі розвитку дитини дошкільного віку розглядає Матвієнко С.І., (2012).

У монографії авторського колективу Н. Гавриш, О. Рейпольська, С. Васильєва, В. Луценко, В. Маршицька, Н. Шкляр, ; С. В. Рагозіна (2018), пропонується оригінальна

система роботи з формування соціальної компетентності старших дошкільників у різних видах дитячої діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Необхідність використання рухливих ігор із задалегідь позначеними правилами у практиці фізичного виховання дошкільнят відзначається багатьма фахівцями Н. Є. Нестерчук, І.С. Подолянчук, І.О. Сидорчук, О.І. Ніколенко, Н.А. Небова, (2020).

Автори освітніх програм для дошкільних закладів рекомендують використовувати рухливі ігри з правилами на заняттях з фізичної культури та під час прогулянок, але їх основна спрямованість – закріплення рухових навичок та задоволення дошкільнят у руховій активності. Однак за такого підходу не в повній мірі враховуються умови, що сприяють формуванню соціальної активності дітей дошкільного віку (А. Богуш, Н. Гавриш (2006); Т. Піроженко (2016); О. Квас, М. Азейнбард (2015); О. Рейпольська, Н. Кубата (2018).

3. ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Величезна цінність рухливих ігор представляє їх освітній аспект, і те, що вони мають великі можливості для виховання характеру людини. Причому головним тут виявляється виховання суспільно значимих якостей особистості - колективізму, свідомої дисципліни, здатності вирішувати загальні завдання. Під час ігор дитина вчиться підпорядковувати свої інтереси інтересам колективу, щоб спільними зусиллями добиватися поставленої цілі. Він стає товаришким, дисциплінованим, правильно оцінює свої сили, відчувається частинкою колективу.

Тому вузько направлене використання рухливих ігор – не розробленість технологій реалізації нового концептуального підходу в організації навчальної роботи, в основі якої було б поставлено формування особистості дошкільника потребує цілеспрямовано організованої ігрової діяльності яка містить різноманітні можливості для розвитку особистості дитини. Таким чином, актуальність цього дослідження визначається необхідністю розробки методики використання рухливих ігор в процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку з

акцентом на формування соціальної активності.

Мета дослідження: розробити та обґрунтувати методику використання рухливих ігор у фізичному вихованні дітей дошкільного віку з акцентом на формування соціальної активності.

Завдання: Визначити критерії соціальної активності дітей старшого дошкільного віку, рівень фізичної підготовленості та обґрунтувати методику використання рухливих ігор у фізичному вихованні дошкільнят з акцентом на розвиток соціальної активності.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Фізичне виховання дітей дошкільного віку розвивається у різних напрямках: розробляються програми на основі включення до освітнього процесу дошкільних установ інноваційних технологій: стретчинг, аеробіка, ритмопластика та ін; змінюється спрямованість занять з фізичної культури у бік інтеграції різних видів діяльності: математика, іноземна мова, розвиток мови, екологія та фізична культура; у дошкільних закладах створюється оздоровчо-розвивальне середовище за рахунок насичення простору залів, майданчиків та багатофункціональним обладнанням[2]. Проведені в цій галузі дослідження орієнтовані на розробку такої системи роботи в дошкільних освітніх закладах, яка сприяє різнобічному та гармонійному розвитку дитини.

Активність особистості постає як приватна складова психічної, фізичної та соціальної активності, у якій виділяють інтенсивність та обсяг взаємодії із середовищем. У рамках проведених досліджень соціальна активність сприймається як активність особистості у сфері гуманних взаємодій із соціумом, спрямовану практичну реалізацію у вчинках соціальних цінностей, сприйманих дитиною як особистісно значущі [6].

Основами соціальної активності дітей старшого дошкільного віку виступають: емоційно-оцінний, когнітивний та поведінковий компоненти:

- емоційно-оцінний включає такі позитивні якості соціального розвитку, як

прихильність до інших людей, яке в безпосередньому спілкуванні та поведінці виявляється у внутрішньому почутті довіри до них і проявляється в здатності до співпереживання, що розвивається;

- когнітивний, який пов'язаний з пізнанням іншої людини, з здатністю до накопичення та осмислення моральних факторів, відносин, ситуацій, їх аналізу, оцінки, прийняття моральних рішень, інтерес до змісту правил поведінки, норм і цінностей суспільства;

- поведінковий проявляється наявністю особистого досвіду соціальної поведінки, вибором соціально-цінних зразків поведінки.

Дошкільне дитинство - найбільш сприятливий період для формування соціальної активності до 5-6 років у дітей виробляється стійка потреба у встановленні соціальних взаємовідносин з дорослими та однолітками. Відчуження від соціуму призводить до порушень афективно-емоційної та поведінкової сфер особистості дитини. Особистість дитини проявляється у діяльності, а діяльність, в свою чергу, формує особистість.

Цілеспрямовано організована ігрова діяльність містить різноманітні можливості для розвитку такої якості особистості як соціальна активність. Цей процес органічно увійде в життя дитини, якщо буде будуватися з врахуванням анатомо-фізіологічних та психологічних особливостей дітей дошкільного віку, формування соціальної активності дітей старшого дошкільного віку, рівень їх фізичного розвитку та фізичної підготовленості. Соціальна активність - це складне явище, що має зовнішню і внутрішню сторону. Зовнішній аспект представлений поведінковим компонентом, внутрішній - проявляється у відносинах «Я і суспільство» [1]. Для визначення співвідношення соціально-активних та соціально-пасивних дітей, які відвідують підготовчі групи дитячих садків, використовувалися параметри соціальної активності, запропоновані Тюріною Оленою Володимирівною ініціативність, старанність, самостійність, сприйняття, переживання та вираження емоцій. Дорослим необхідно оцінити ці параметри у дошкільнят у балах від 1 до 5. В результаті підрахунку індексу активності було встановлено, що серед дівчаток, що беруть участь в експерименті,

високий рівень активності спостерігається у 9,1%, серед хлопчиків – у 8,1%. Після підрахунку результатів до «середнього» та «вищого за середній» рівень прояву соціальної активності серед дівчаток виявилось 62,2%, а серед хлопчиків – 51,5%. Вони показали досить високий рівень старанності, але ініціатива і творчість у діях були відсутні. До «нижчого за середній» та «низький» рівень прояву соціальної активності виявлено-29,7% дівчаток та 39,4% хлопчиків за результатами спостережень. Ці діти зазвичай тримаються замкнуто і відчужено, не беруть участь у іграх, пасивно поведуться на заняттях.

Психологічні особливості емоційно-оціночного компонента та прояву самооцінки визначалися за допомогою наступної методики В.Г. Шур «Сходинки». Дана методика заснована на оцінюванні дітьми старшого дошкільного віку своїх особистісних якостей, таких як доброта; розумові якості; сила; сміливість; здоров'я; вольові якості. Обстежуваним пропонувалося на зображеннях сходах у сім ступенів відзначити фішками рівень розвитку у них цих якостей (показник самооцінки) і рівень домагань (такий рівень розвитку цих якостей, який би їх задовольнив). Крім оцінки, даної дітьми самим собі, пропонувалося відзначити іншими фішками своє місце з позиції оточуючих його людей: однолітків, батьків, вихователів.

Дана методика заснована на вивченні самооцінки і загального емоційного ставлення до себе дітей старшого дошкільного віку. Даний вид методики є спостереження за дітьми у вільній ігровій діяльності. Спостереження за дітьми проводилось за певними критеріями: ініціатор гри; прийняття пропозицій по грі від інших дітей; облік точок зору інших дітей; самостійний вибір ролей чи прийняття ролі від інших; виконання головних чи другорядних ролей; виправлення чи критика інших дітей; активність дитини в грі. Аналізуючи результати тесту «Обери обличчя», де методика призначена для визначення рівня тривожності та когнітивного компонента дитини старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Експериментальний матеріал – 14 малюнків, кожний з яких відображає певну типову для життя ситуацію, можна побачити, що діти

можуть відобразити свій настрій у більшості випадків дошкільнята цілком задоволені собою, і це добре, водночас є серед піддослідних 10,4% дівчаток та 10,6% хлопчиків, які були віднесені до «низького» рівня уявлення себе.

Результати тесту « Мій настрій» це методика на визначення уміння називати і показувати свій емоційний стан.. Адекватна самооцінка спостерігається у 21,8% дівчаток і 26,4% хлопчиків, тоді як завищена та занижена - у 33 та 21,8 % дівчаток та у 34,2 та 22,4 % хлопчиків, відповідно. Якщо завищена самооцінка у старших дошкільнят є нормою, то, на думку О.К. Таран, особливу увагу слід звернути саме на занижену самооцінку, тому що в перехідний період від дошкільного до шкільного віку батьки починають пред'являти до дитини достатньо високі вимоги та діти бояться їх не виправдати і тому занижують свої можливості.

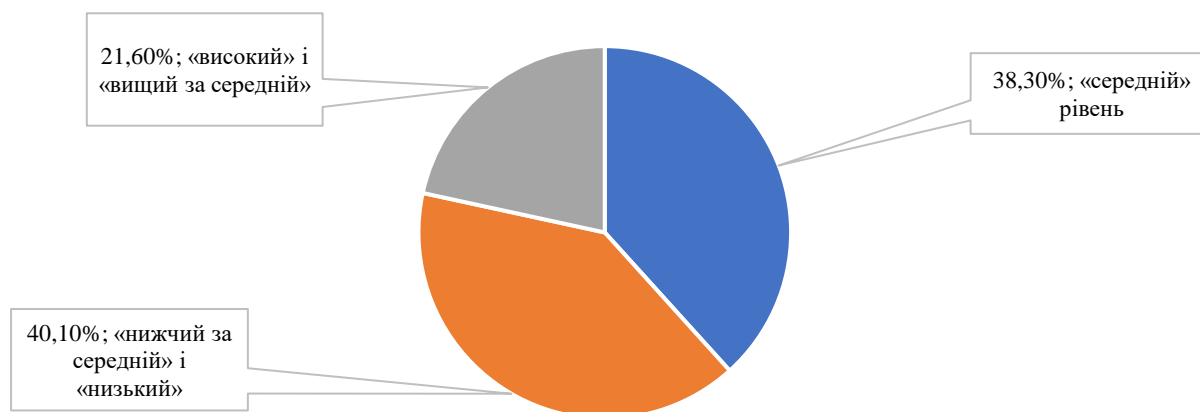
До кінця дошкільного віку співвідношення емоційного і когнітивного компонентів кілька гармонізується. Створюються сприятливі умови для розвитку когнітивного компонента самооцінки, для інтелектуалізації ставлення дитини до себе, подолання прямого впливу на його самооцінку з боку дорослих. Численні дослідження показують, що одним із внутрішніх утворень, що виникають в результаті оцінки, є самооцінка дитини. Старший дошкільний вік є важливим періодом для становлення самооцінки для подальшого її розвитку та впливу на особистість[5].

Аналізуючи ситуації, які є для дошкільнят найбільш тривожними, розраховували індекс тривожності. Найбільше занепокоєння у дітей викликають ситуації, в яких дорослий вимовляє дитині про невдоволення, ігнорування з боку однолітків та їх агресивна поведінка, «високий» і «вищий за середній» індекс тривожності спостерігається у 39,4 % дітей, «середній» - у 30,3 %, «нижчий за середній» і «низький» - у 30,3%, «низький» і «нижчий за середній» рівень емоційної виразності відзначався у значної кількості дошкільнят (25,3 % - дівчаток, 29,9 % – хлопчиків). Ці діти зовні поведуться абсолютно спокійно, але, при зовні вираженому спокої, вони виявляють внутрішню напругу, емоційний дискомфорт.

Поведінковий компонент - це здатність дітей виконувати вказівки дорослого та самостійно діяти без контролю дорослого на основі наявних знань та уявлень. Середньо груповий результат у тесті «Графічний диктант» у 16,6% дівчаток і 15,2% - хлопчиків оцінюється як «вище середнього». Діти,

здебільшого, знають соціальні норми і намагаються слідувати їм.

Аналіз результатів рухової підготовленості дозволив визначити, що 38,3 % дітей мають «середній» рівень фізичної підготовленості, 40,1 % - «нижчий за середній» і «низький», «високий» і «вищий за середній» - 21,6 % дітей.

Мал. 1. Характеристика рівня фізичної підготовленості дітей старшого дошкільного віку, %

Ефективність проведення роботи з формування соціальної активності дошкільнят може бути досягнута за умови обов'язкового включення до неї наступних складових:

- спрямованість створення умов придбання дитиною необхідного досвіду активної взаємодії із соціумом;

- розвиток у дитини навичок спілкування з однолітками та дорослими, які допоможуть знизити тривожність та зберегти здоров'я.

Основу експериментальної методики становлять рухливі ігри.

Характерною їх особливістю є: фізичний і психічний компоненти в них тісно взаємопов'язані ініціативність, самостійність, наполегливість, з одного боку, а з іншого - уміння володіти собою і зважати на колектив, погоджувати свої дії з діями інших гравців.

У програму формуючого експерименту, за характером взаємодії між дітьми ігри були об'єднані в п'ять груп: сюжетно-рольові ігри, ігри-забави, ігри-пантоміми, народні ігри, ігри-змагання.

При цьому основним критерієм диференціації став поступовий перехід від колективних ігор та командних змагань до рухливих ігор, де важливим є індивідуальний результат. У процесі проведення фізкультурно-оздоровчих заходів ми

дотримувалися наступних принципів, що визначають змістовну основу методики:

- максимальне використання ігрової форми, що передбачає активізацію мисленнєвої та перцептивної діяльності, збагачення дитини чуттєвими враженнями, що створювалося включенням проблемних ситуацій, що вимагають свого вирішення за допомогою активізації відповідних аналізаторських систем;

- підвищення ролі мови, що передбачає використання ігрових ситуацій, спеціально застосовуваних ігор, завдань, вкладених у активізацію мовних компонентів у оволодінні рухами, підвищення довірливості, у тому управлінні та розвитку навичок ефективного спілкування;

- використання в роботі ігор, що створюють умови для підвищення самооцінки у дітей та для набуття почуття впевненості;

- переважне використання вправ координаційного характеру, швидкісної та швидкісно-силової спрямованості.

Враховуючи, що становлення соціальної активності в дошкільному віці проходить дві стадії (нормативну та нормативно-особистісну), нами запропоновано розділити використання ігор на три етапи: емоційно-стимулюючий, когнітивне-змістовний, оціночно-рефлексивний (табл. 1).

Таблиця 1

Методика використання рухливих ігор у фізичному вихованні дошкільнят з акцентом на розвиток соціальної активності

<i>1 (підготовчий) етап «Емоційно-стимулюючий»</i>	
Мета: створення у дітей інтересу до рухливих ігор і сприятливого клімату в групі дітей, що грають, встановлення довірчих відносин між дітьми та педагогами для реалізації у руховій діяльності дітей їх потенційних можливостей.	Методи Загально-педагогічні :інформаційно-рецептивний; репродуктивний; метод проблемного навчання; Специфічний метод фізичного виховання: - Ігровий.
Завдання: - формування стійкого інтересу до рухливих ігор та бажання їх використовувати у самостійній руховій діяльності; - сприяння розвитку рухових здібностей засобами рухливих ігор; - формування у ході проведення рухливих ігор уваги до однолітків та дорослих як найвищої цінності; - формування здатності до узгодження дій із партнерами у ході рухливих ігор; створення умов для прояву під час ігор доброти та уваги у спілкуванні з дітьми.	Засоби: Ігри - забави; Ігри - пантоміми; Сюжетно-рольові ігри. Форми організації навчального процесу; заняття з фізичної культури; ранкова гімнастика; фізкультхвилинки; Способи організації дітей: Фронтальний.
Результат: високий інтерес до рухливих ігор; уваги до однолітків, які вимагають допомоги в оволодінні новими рухами.	
<i>2 (навчальний) етап «Когнітивно-змістовний»</i>	
Мета: домагатися усвідомленого виконання дітьми рухових дій, формування знань про норми поведінки під час участі у рухливих іграх.	Методи: Загально педагогічні: інформаційно-рецептивний; репродуктивний; метод проблемного навчання. Специфічні методи фізичного виховання: Ігровий; Змагальний.

Методика використання рухливих ігор у фізичному вихованні дітей дошкільного віку з акцентом на формування соціальної активності включає п'ять груп ігор (сюжетно рольові, ігри-забави, ігри-пантоміми, народні ігри, ігри змагання). Основним критерієм диференціації ігор є поступовий перехід від колективних ігор та командних змагань до рухливих ігор, де важливий індивідуальний результат. Реалізація методики здійснюється у фронтальних, групових та індивідуальних формах роботи з використанням специфічних методів фізичного виховання (ігровий, змагальний) та дидактичних методів, що відображають характер пізнавальної активності дитини, у вигляді простого або творчого втілення побаченого чи почутого (інформаційно-рецептивний метод, репродуктивний метод, метод проблемного навчання, метод творчих завдань). Фізичне виховання засноване на використанні рухливих ігор з спрямованим характером впливу на формування соціальної активності, надає комплексний вплив на підвищення рівня розвитку рухових здібностей.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Таким чином, результати наших досліджень ще раз підтвердили положення про те, що фізичні вправи сприяють не тільки розвитку фізичних якостей, а й позитивно впливають на соціально значущі компоненти особистості дитини такі як; когнетивні, поведінкові, емоційно-оціночні. Крім цього були підбрані ігри, вправи та способи організації дітей, засоби та методи, які сприяють підвищенню рівня соціальної активності дітей старшого дошкільного віку.

Соціальна активність впливає на емоційне благополуччя, успішність в різних видах діяльності і поведінку старшого дошкільника. Тому педагогічний колектив повинні створювати оптимальні умови для її формування і одним з ключових факторів виступає прийняття ініціативи у грі, прийняття пропозицій від інших дітей ігрового характеру, самостійний вибір ролей, характер виконання ролей у грі, використання критики по відношенню до інших дітей, їх виправлення, частота конфліктності дітей і

реакції на виправлення їх дій з боку оточуючих людей та спілкування з дорослими.

Перспектива подальших досліджень полягає у розробці ефективних методик з

використанням рухливих ігор, які повинні стати основою для подальших практичних розробок та їх впровадження у фізичному вихованні для дітей дошкільного віку.

Література

1. Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / М-во освіти і науки України, Академія педагогічних наук України; Наук. ред. та упоряд. О. Л. Кононко. – К.: Світич, 2012. – 430 с.
2. Квас О., Айзенбарт М. Організаційно-педагогічні умови формування соціально-комунікативної компетенції старших дошкільників засобами ігрової діяльності. Молодь і ринок 2015 №7. С.6-12
3. Олійник О.О. Особливості психокорекційної роботи у формуванні самооцінки старших дошкільників. Проблеми емпіричних досліджень у психології. Київ: Гнозис, 2008. Вип. 1. С. 347–352.
4. Печенко І. П. Соціалізація та виховання особистості в дошкільному дитинстві: компетентнісний підхід / І. П. Печенко // Вісн. Луган. нац. пед. унту імені Тараса Шевченка: Педагогічні науки.-2008.-№7(146) квітень.
5. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік / Т. Піроженко та ін. Київ: Генеза, 2016. 88 с.
6. Сохань Л.В., Єрмакова І.Г., Несел Г.М. Життєва компетентність особистості: науково-методичний посібник / Л.В. Сохань та ін. – К.: Богдана, 2003. – 222с.

References

1. Basic program for the development of preschool children "I am in the World" / Ministry of Education and Science of Ukraine, Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine; Scientific editor and editor. O. L. Kononko. – Kyiv: Svitych, 2012. – 430 p.
2. Kvas O., Aizenbart M. Organizational and pedagogical conditions for the formation of social and communicative competence of older preschoolers through game activities. Youth and Market 2015 No. 7. P. 6-12
3. Oliynyk O. O. Peculiarities of psychocorrectional work in the formation of self-esteem of older preschoolers. Problems of empirical research in psychology. Kyiv: Gnosis, 2008. Issue 1. P. 347–352.
4. Pechenko I. P. Socialization and education of the personality in preschool childhood: a competency approach / I. P. Pechenko // Visn. Luhansk. National Pedagogical University named after Taras Shevchenko: Pedagogical Sciences.-2008.-№7(146) April.
5. Preschooler's play activity: younger preschool age / T. Pirozhenko et al. Kyiv: Geneza, 2016. 88 p.
6. Sokhan L.V., Ermakova I.G., Nesel G.M. Life competence of the personality: scientific and methodological manual / L.V. Sokhan et al. – Kyiv: Bogdana, 2003. – 222 p.

Abstract

DUDITSKA Svitlana, MEDVID Anzhela
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

METHODOLOGY OF USING MOTOR GAMES IN PHYSICAL EDUCATION OF CHILDREN OF SENIOR PRESCHOOL AGE WITH A FOCUS ON THE FORMATION OF SOCIAL ACTIVITY

The purpose of our research: to develop and substantiate the methodology for using outdoor games in the physical education of preschool children with an emphasis on the formation of social activity. The meaning of the term "social activity" is an indicator that reflects the cognitive, emotional-motivational, behavioral aspect of the social activity of preschool children. The use of outdoor games in the educational process of preschool children is a priority and effective means of interaction potential for the formation of social activity of older preschool children.

The methodology for using outdoor games in physical education of senior preschoolers with an emphasis on the formation of social activity will be pedagogically appropriate and effective if it is built on the basis of the use of five types of outdoor games (story-role-playing games, fun games, pantomime games, folk games, competitive games) with a gradual transition from the predominant use of collective games and team competitions to outdoor games, where the individual result is important, optimally combining group and individual forms of conducting classes in the organization of the educational process. The basis of programs aimed at preventing passive orientation in behavior and forming social activity are game forms of classes. One of the important areas that influence the formation of the personality of a preschooler is physical culture. Its role is unique in terms of the comprehensive development of all aspects of a holistic personality. Physical culture gradually prepares the child for inclusion in all the complexities of the system of social relations. This study presents a methodology for using outdoor games in the physical education of preschoolers with an emphasis on the development of social activity. The results of the analysis of the parameters of social activity, emotional-evaluative, cognitive and behavioral components were carried out. The level of physical fitness of children of senior preschool age was determined. The components that influence the formation of social activity of preschoolers in the process of education and upbringing are characterized.

Key words: outdoor games, educational process, self-esteem, social relations, emotional-evaluative component.

Стаття надійшла до редакції 11.02.2025 р.